

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1981

Vyhlášené: 30.06.1981

Časová verzia predpisu účinná od: 01.09.1981

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

64

VYHLÁŠKA

ministerstva školství České socialistické republiky

ze dne 19. května 1981

o školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy

Ministerstvo školství České socialistické republiky stanoví podle § 45 odst. 2 a 4 zákona České národní rady č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních, a podle § 14 odst. 2 písm. a) zákona České národní rady č. 77/1978 Sb., o státní správě ve školství v dohodě s ministerstvem spravedlnosti České socialistické republiky, ministerstvem zdravotnictví České socialistické republiky a ministerstvem práce a sociálních věcí České socialistické republiky:

§ 1

Základní ustanovení

Školskými zařízeními pro výkon ústavní výchovy mládeže jsou dětské domovy; pro výkon ústavní výchovy obtížně vychovatelné mládeže a ochranné výchovy zvláštní výchovná zařízení. Školskými zařízeními pro plnění diagnostických úkolů při výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy jsou diagnostické ústavy.

Dětské domovy, zvláštní výchovná zařízení a diagnostické ústavy

§ 2

Dětský domov¹⁾

Do dětských domovů se umísťuje mládež obojího pohlaví ve věku od tří do osmnácti let, popřípadě do ukončení přípravy na povolání,

- a) u níž soud nařídil ústavní výchovu,²⁾
- b) kterou je třeba okamžitě umístit do náhradní výchovy nahrazující výchovu rodičů na dobu, než rozhodne soud,³⁾
- c) na základě dohody rodičů nebo jiných zákonných zástupců (dále jen „zákonný zástupce“) s národním výborem, který dětský domov odborně vede.

(2) Dětské domovy se člení na domovy internátního typu a rodinného typu.

(3) Základní organizační jednotkou kolektivu dětí a mládeže v dětském domově internátního typu je výchovná skupina.

(4) V dětském domově internátního typu se může z výchovných důvodů zřídit výchovná skupina pro děti předškolního věku nebo výchovná skupina pro mládež starší patnácti let, popřípadě rodinná buňka podle odstavce 6.

(5) V jednom dětském domově internátního typu jsou nejméně tři, nejvíce šest výchovných skupin. Výchovná skupina je nejvýše patnáctičlenná, výjimečně se souhlasem národního výboru, který dětský domov odborně vede, může být výchovná skupina na přechodnou dobu nejvýše dvanáctičlenná.

(6) Základní organizační jednotkou kolektivu dětí a mládeže v dětském domově rodinného typu je rodinná buňka. Rodinnou buňku tvoří kolektiv dětí a mládeže, jehož způsob života i prostředí v dětském domově jsou přizpůsobeny životu v rodině. V jednom dětském domově rodinného typu jsou nejméně dvě, nejvíce deset rodinných buněk. Rodinná buňka je osmičlenná až desetičlenná.

(7) Sourozenci se zásadně zařazují do jedné výchovné skupiny nebo do jedné rodinné buňky.

(8) Děti předškolního věku docházejí do mateřské školy. Není-li v místě mateřská škola, může místní národní výbor se souhlasem národního výboru, který dětský domov odborně vede, zřídit třídu mateřské školy bez celodenní péče v dětském domově. Třída mateřské školy bez celodenní péče se může zřídit, je-li v dětském domově alespoň patnáct dětí předškolního věku.⁴⁾

Zvláštní výchovná zařízení⁵⁾

§ 3

(1) Zvláštními výchovnými zařízeními jsou:

- a) dětský výchovný ústav, který může být též zřízen jako dětský výchovný ústav se zvýšenou výchovnou péčí,
- b) výchovný ústav pro mládež, který může být též zřízen buď jako výchovný ústav pro mládež se zvýšenou výchovnou péčí nebo jako výchovný ústav pro mládež s ochranným režimem,
- c) ústav s výchovně léčebným režimem.

(2) Zvláštní výchovná zařízení se podle věku mládeže⁶⁾ diferencují na:

- a) dětské výchovné ústavy,
- b) výchovné ústavy pro mládež.

(3) Národní výbor, který zvláštní výchovné zařízení odborně vede, zřizuje podle potřeby při zvláštním výchovném zařízení příslušný typ školy. Počet žáků ve třídě příslušné školy se kryje s počtem mládeže zařazené do výchovné skupiny zvláštního výchovného zařízení.

§ 4

Dětský výchovný ústav

(1) Do dětského výchovného ústavu se umísťuje obtížně vychovatelná mládež s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou, která neukončila docházku do základní školy, základní devítileté školy nebo do zvláštní školy.

(2) Základní organizační jednotkou kolektivu mládeže je výchovná skupina. Dětský výchovný ústav má nejméně tři, nejvíce sedm výchovných skupin. Výchovná skupina je nejvýše patnáctičlenná. V dětském výchovném ústavu pro mládež mentálně postiženou je výchovná skupina nejvýše dvanáctičlenná. Výjimečně se souhlasem národního výboru, který dětský výchovný ústav odborně vede, může být výchovná skupina na přechodnou dobu nejvýše dvanáctičlenná a výchovná skupina pro mládež mentálně postiženou nejvýše desetičlenná.

§ 5**Dětský výchovný ústav se zvýšenou výchovnou péčí**

(1) Do dětského výchovného ústavu se zvýšenou výchovnou péčí se umísťuje obtížně vychovatelná mládež s nařízenou ústavní výchovou nebo s uloženou ochrannou výchovou, u níž byl při komplexním vyšetření zjištěn vyšší stupeň její narušenosti a která neukončila docházku do základní školy, základní devítileté školy nebo do zvláštní školy. Přerazuje se do něj též mládež z dětského výchovného ústavu, jejíž převýchova v tomto zařízení nebyla úspěšná.

(2) Základní organizační jednotkou kolektivu mládeže je výchovná skupina. Dětský výchovný ústav se zvýšenou výchovnou péčí má nejméně tři, nejvíce šest výchovných skupin. Výchovná skupina je nejvýše dvanáctičlenná, pro mentálně postižené nejvýše desetičlenná. Výjimečně se souhlasem národního výboru, který dětský výchovný ústav se zvýšenou výchovnou péčí odborně vede, může být výchovná skupina na přechodnou dobu nejvýše desetičlenná, pro mentálně postiženou mládež nejvýše osmičlenná.

§ 6**Výchovný ústav pro mládež**

(1) Do výchovného ústavu pro mládež se umísťuje obtížně vychovatelná mládež s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou, která ukončila docházku do základní školy, základní devítileté školy nebo do zvláštní školy.

(2) Základní organizační jednotkou kolektivu mládeže je výchovná skupina. Výchovný ústav pro mládež má nejméně tři, nejvíce sedm výchovných skupin. Výchovná skupina je nejvýše patnáctičlenná, pro mentálně postiženou mládež nejvýše dvanáctičlenná. Výjimečně se souhlasem národního výboru, který výchovný ústav pro mládež odborně vede, může být výchovná skupina na přechodnou dobu nejvýše dvanáctičlenná, pro mentálně postiženou mládež nejvýše desetičlenná.

(3) Ve výchovných ústavech pro mládež může být zřízeno oddělení s ochranným režimem, je-li možno toto oddělení umístit ve zvláštní budově nebo oddělené části budovy. Oddělení s ochranným režimem plní úkoly výchovného ústavu pro mládež s ochranným režimem (§ 8).

(4) Výchovné ústavy pro mládež zabezpečují mládeži doplnění základního vzdělání nebo vzdělání poskytovaného základní školou.

§ 7**Výchovný ústav pro mládež se zvýšenou výchovnou péčí**

(1) Do výchovného ústavu pro mládež se zvýšenou výchovnou péčí se umísťuje obtížně vychovatelná mládež s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou, u níž byl při komplexním vyšetření zjištěn vyšší stupeň její narušenosti a která ukončila docházku do základní školy, základní devítileté školy nebo do zvláštní školy. Přerazuje se do něj též mládež z výchovného ústavu pro mládež, jejíž převýchova v tomto zařízení nebyla úspěšná.

(2) Základní organizační jednotkou kolektivu mládeže je výchovná skupina. Výchovný ústav pro mládež se zvýšenou výchovnou péčí má nejméně tři, nejvíce sedm výchovných skupin. Výchovná skupina je nejvýše dvanáctičlenná, pro mentálně postiženou mládež nejvýše desetičlenná. Výjimečně se souhlasem národního výboru, který výchovný ústav pro mládež se zvýšenou výchovnou péčí odborně vede, může být výchovná skupina na přechodnou dobu nejvýše desetičlenná, pro mentálně postiženou mládež nejvýše osmičlenná.

(3) Ve výchovném ústavu pro mládež se zvýšenou výchovnou péčí může být zřízeno oddělení s ochranným režimem, je-li možno toto oddělení umístit ve zvláštní budově nebo v oddělené části

budovy. Oddělení s ochranným režimem plní úkoly výchovného ústavu pro mládež s ochranným režimem (§ 8).

(4) Výchovné ústavy pro mládež se zvýšenou výchovnou péčí zabezpečují mládeži doplnění základního vzdělání nebo vzdělání poskytovaného základní školou.

§ 8

Výchovný ústav pro mládež s ochranným režimem

(1) Výchovný ústav pro mládež s ochranným režimem je zařízení s přísným výchovným režimem pro obtížně vychovatelnou mládež s opakovanými projevy společensky negativní činnosti a s opakovanými útekami ze zařízení; přerazuje se do něj mládež z ostatních typů výchovných ústavů pro mládež, jejíž převýchova nebyla úspěšná. Do výchovného ústavu pro mládež s ochranným režimem se mládež zařazuje jen na dobu nezbytně nutnou. Po ukončení pobytu v tomto zařízení se vrací do výchovného ústavu, z něhož byla přerazena.

(2) Základní organizační jednotkou kolektivu mládeže je výchovná skupina. Výchovný ústav pro mládež s ochranným režimem má nejméně tři, nejvíce šest výchovných skupin. Výchovná skupina je nejvýše desetičlenná. Výjimečně se souhlasem národního výboru, který výchovný ústav pro mládež s ochranným režimem odborně vede, může být výchovná skupina na přechodnou dobu nejvýše osmičlenná.

(3) Ve výchovném ústavu pro mládež s ochranným režimem pracuje mládež v dílnách, které jsou zpravidla zřizovány jako součást ústavu, nebo na různých pracovištích mimo ústav, vždy za dohledu výchovných pracovníků.

§ 9

Výchovný ústav pro děti a mládež

(1) Výchovný ústav pro děti a mládež může být zřízen jako společné zařízení, které plní úkoly dětského výchovného ústavu (§ 4) a výchovného ústavu pro mládež (§ 6).

(2) Organizace výchovných skupin ve výchovném ústavu pro děti a mládež se řídí ustanoveními § 4 a 6 této vyhlášky.

§ 10

Ústav a oddělení s výchovně léčebným režimem

(1) Ve zvláštních výchovných zařízeních lze zřídit oddělení s výchovně léčebným režimem, je-li možno je umístit ve zvláštní budově nebo v oddělené části budovy a je-li zajištěna léčebně preventivní péče. Oddělení s výchovně léčebným režimem plní úkoly ústavu s výchovně léčebným režimem.

(2) Do ústavu s výchovně léčebným režimem nebo do oddělení s výchovně léčebným režimem se zařazuje mládež, u níž byla zjištěna přechodná nebo trvalá duševní porucha takového druhu a stupně, že nemůže být vychovávána v ostatních školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, a tato duševní porucha nevyžaduje léčení ve zdravotnickém zařízení ani umístění v zařízení na úseku sociální péče.

(3) Ústavy a oddělení s výchovně léčebným režimem se člení na:

- a) ústavy a oddělení s výchovně léčebným režimem pro mládež, která neukončila docházku do základní školy, základní devítileté školy nebo do zvláštní školy,
- b) ústavy a oddělení s výchovně léčebným režimem pro mládež, která ukončila docházku do základní školy, základní devítileté školy nebo do zvláštní školy.

(4) Základní organizační jednotkou kolektivu mládeže je výchovná skupina. Ústav a oddělení s výchovně léčebným režimem mají nejméně tři, nejvíce pět výchovných skupin. Výchovná skupina je nejvýše desetičlenná; ve výjimečných případech se souhlasem národního výboru, který ústav a oddělení s výchovně léčebným režimem odborně vede, může být výchovná skupina na přechodnou dobu nejvýše osmičlenná.

(5) Péče v ústavech s výchovně léčebným režimem a v odděleních s výchovně léčebným režimem se podřizuje zvláštním výchovně vzdělávacím, psychologickým a zdravotnickým požadavkům.

(6) Národní výbor, který ústav s výchovně léčebným režimem odborně vede, zřizuje podle potřeby při ústavu s výchovně léčebným režimem příslušný typ školy pro mládež vyžadující zvláštní péči. V odděleních s výchovně léčebným režimem se mládež zařazuje do samostatných tříd těchto škol.

Diagnostické ústavy⁷⁾

§ 11

(1) Diagnostické ústavy rozmisťují mládež na základě komplexního vyšetření do dětských domovů a zvláštních výchovných zařízení.

(2) Dětský diagnostický ústav⁸⁾ plní diagnostické úkoly pro děti předškolního věku a pro mládež docházející do základní školy, základní devítileté školy nebo do zvláštní školy, která má být nebo je zařazena v dětských domovech, nebo v příslušném typu zvláštních výchovných zařízení.

(3) Diagnostický ústav pro mládež⁹⁾ plní diagnostické úkoly pro mládež, která má být nebo je zařazena ve všech druzích zvláštních výchovných zařízení pro mládež.

(4) Základní jednotkou kolektivu mládeže v diagnostických ústavech je výchovná skupina. Diagnostické ústavy mají nejméně tři, nejvíce osm výchovných skupin. Výchovná skupina je nejvýše dvanáctičlenná.

(5) Komplexní vyšetření mládeže v diagnostickém ústavu trvá nejdéle osm týdnů.

(6) Při diagnostických ústavech podle potřeby zřizuje národní výbor, který diagnostický ústav odborně vede, mateřskou školu, základní školu, základní devítiletou školu nebo zvláštní školu.

(7) Diagnostický ústav vede evidenci dětí a mládeže umístěné v jednotlivých dětských domovech a zvláštních výchovných zařízeních a evidenci volných míst v jednotlivých dětských domovech a zvláštních výchovných zařízeních v územním obvodu diagnostického ústavu.¹⁰⁾

(8) Diagnostický ústav vypracovává pro krajský národní výbor a pro ministerstvo školství České socialistické republiky návrhy na změny sítě dětských domovů a zvláštních výchovných zařízení a internátních škol pro mládež vyžadující zvláštní péči v územním obvodu diagnostického ústavu a upozorňuje národní výbor, který dětský domov a zvláštní výchovné zařízení a internátní školu pro mládež vyžadující zvláštní péči odborně vede, na poznatky zjištěné odbornými pracovníky diagnostického ústavu.

§ 12

(1) Diagnostické ústavy se vnitřně člení na pracoviště diagnostické, sociální služby, výchovně vzdělávací a záchytné.

(2) Pracoviště diagnostické zajišťuje komplexní odborné vyšetření mládeže a v součinnosti s ostatními pracovišti stanoví prognózu její výchovy nebo převýchovy. Poskytuje odbornou pomoc

dětským domovům a zvláštním výchovným zařízením, která nemají vlastního psychologa. Spolupracuje s psychologickými, zdravotnickými a jinými odbornými pracovišti.

(3) Pracoviště sociální služby zajišťuje sociální péči o přijatou mládež a podílí se na jejím diagnostickém vyšetření. Zajišťuje její rozmístění do dětských domovů, zvláštních výchovných zařízení a do internátních škol pro mládež vyžadující zvláštní péči. Zajišťuje některé osobní záležitosti mládeže umístěné v těch dětských domovech, které nemají vlastní sociální pracovníci. V osobních věcech mládeže spolupracuje s orgány péče o děti národních výborů, s prokuraturami, se soudy, s orgány Veřejné bezpečnosti, s příslušnou okresní pedagogicko-psychologickou poradnou.

(4) Pracoviště výchovně vzdělávací zjišťuje v diagnostických třídách stav vědomostí, dovedností a znalostí mládeže a zajišťuje její vzdělávání po dobu pobytu v diagnostickém ústavu a podílí se na jejím diagnostickém vyšetření.

(5) Pracoviště záchytné přijímá k přechodnému pobytu mládež zadrženou na útěku od zákonných zástupců v případě, že zákonní zástupci ji nemohou od orgánů Veřejné bezpečnosti bezodkladně převzít nebo její převzetí odmítají, a mládež dopadenou orgány Veřejné bezpečnosti na útěku z dětského domova, zvláštního výchovného zařízení nebo diagnostického ústavu.

Výchovně vzdělávací činnost

§ 13

(1) Přípravu mládeže pro výkon povolání zabezpečují dětské domovy a zvláštní výchovná zařízení (dále jen „zařízení“) vytvářením příznivých podmínek pro studium mládeže na středních školách, pomocí při volbě povolání a pomocí při sjednávání učebních poměrů a pracovních poměrů.

(2) Pro mládež, která se připravuje pro výkon povolání nebo pro mládež v pracovním poměru, může národní výbor, který zařízení odborně vede, zřídit samostatné pracovní výchovné skupiny; samostatné pracovní výchovné skupiny může národní výbor zřídit zejména v objektech organizací, se kterými mládež umístěná v zařízeních uzavřela pracovní poměr nebo učební poměr.

(3) Mládež, která vzhledem ke stupni narušenosti nebo stupni mentálního postižení neuzavřela pracovní nebo učební poměr, nebo která nestuduje, osvojuje si pracovní návyky produktivní činností v zařízení v rozsahu, který vymezí jeho ředitel.

Výchova mládeže v zařízeních a v diagnostických ústavech

§ 14

(1) V zařízeních a v diagnostických ústavech se zabezpečuje výchova a péče, kterou by mládeži měli poskytnout rodiče nebo zákonní zástupci.

(2) V zájmu úspěšné výchovy mládeže je ředitel zařízení nebo diagnostického ústavu oprávněn zejména

- a) na dobu nezbytně nutnou omezit návštěvy zákonných zástupců, jestliže tyto návštěvy narušují výchovný proces,
- b) vrátit odeslateli listovní nebo balíkovou zásilku určenou osobě umístěné v zařízení (dále jen „svěřenec“), jestliže zjistí nebo na základě předcházející zkušenosti předpokládá, že zásilka má z výchovného hlediska závadný obsah nebo by mohla ohrozit zdraví a bezpečnost mládeže,
- c) převzít od svěřence do dočasné úschovy ty předměty, jejichž užívání by mohlo ohrozit výchovu, zdraví a bezpečnost mládeže,
- d) zakázat výstřelky v odívání, v úpravě vlasů a v užívání kosmetických prostředků.

(3) Podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací práce v zařízení nebo v diagnostickém ústavu a z toho vyplývající práva a povinnosti mládeže a jejich zákonných zástupců stanoví vnitřní řád zařízení nebo diagnostického ústavu. Vnitřní řád, který vydává ředitel zařízení nebo diagnostického ústavu ve spolupráci se závodním výborem ROH, schvaluje národní výbor, který zařízení nebo diagnostický ústav odborně vede.

(4) Mládež mladší osmi let může trávit volný čas mimo prostory zařízení jen za dohledu výchovného pracovníka, mládež starší osmi let s vědomím výchovného pracovníka i bez jeho dohledu.

(5) Zařízení nebo diagnostický ústav podávají zákonným zástupcům nebo orgánům péče o děti na jejich žádost zprávy o stavu mládeže. Výchovná a zdravotní opatření zásadní důležitosti předem projednávají se zákonnými zástupci mládeže, nehrozí-li nebezpečí z prodlení.

§ 15

(1) Ředitel zařízení nebo diagnostického ústavu

- a) může doporučit některé z dětí do náhradní rodinné výchovy, jestliže se prokáže, že ústavní výchova není pro ně vhodná,
- b) může po předběžném písemném vyjádření orgánu péče o děti okresního národního výboru, v jehož územním obvodu mají zákonní zástupci trvalé bydliště, výjimečně dovolit mládeži dočasný pobyt u zákonných zástupců, popřípadě i u osob blízkých, u jiných osob v poměru rodinném,¹¹⁾ nebo též u občanů, kteří se na doporučení příslušného okresního národního výboru mají stát jejich opatrovníky či pěstouny, nejvýše však na dobu pracovního volna těchto osob,
- c) z rozhodnutí soudu předá svěřence do péče budoucího osvojitele, a to na jeho náklad.¹²⁾

(2) K dočasnému pobytu přejímá v zařízení a v diagnostickém ústavu mládež mladší patnácti let alespoň jeden ze zákonných zástupců nebo jiná osoba uvedená v odstavci 1 písm. b), která ji ve stanoveném termínu předá zpět do péče zařízení nebo diagnostického ústavu.

(3) Nebyl-li svěřenec vrácen z dočasného pobytu u zákonných zástupců nebo u jiných osob uvedených v odstavci 1 písm. b) do zařízení nebo diagnostického ústavu ve stanoveném termínu, zabezpečí jeho vrácení pracovník zařízení nebo diagnostického ústavu pověřený ředitelem, který požádá o součinnost orgán péče o děti okresního národního výboru příslušného podle místa pobytu zákonných zástupců nebo osob uvedených v odstavci 1 písm. b). Nebyl-li však tento svěřenec vrácen ani na základě tohoto opatření, dá ředitel zařízení nebo diagnostického ústavu podnět příslušnému soudu k výkonu rozhodnutí o výchově nezletilých dětí.¹³⁾

(4) Ředitel zařízení může v zájmu úspěšné výchovy mládeže s nařízenou ústavní výchovou dát souhlas k podmíněnému ubytování svěřence mimo zařízení v souvislosti s jeho učebním poměrem, pracovním poměrem nebo studiem; u svěřence s uloženou ochrannou výchovou může ředitel z výchovných důvodů dát soudu podnět k jeho podmíněnému ubytování mimo zařízení.

(5) Jestliže svěřenec s nařízenou ústavní výchovou, který byl podmíněně ubytován mimo zařízení podle odstavce 4, se řádně nechová, ředitel jeho podmíněné ubytování mimo zařízení zruší; jestliže svěřenec s uloženou ochrannou výchovou, který byl podmíněně ubytován mimo zařízení podle odstavce 4, se řádně nechová, dá ředitel zařízení příslušnému soudu podnět, aby zrušil jeho podmíněné ubytování mimo zařízení a vydal rozhodnutí, že se ve výkonu ochranné výchovy pokračuje v zařízení.

§ 16

(1) Svěřenec má zejména právo:

- a) obracet se žádostmi a stížnostmi na vychovatele nebo na ředitele zařízení nebo diagnostického ústavu a požadovat, aby výsledek přešetření byl sdělen žadateli nebo stěžovateli do jednoho týdne po oznámení žádosti nebo stížnosti;
- b) nahlížet každý měsíc do vyúčtování svých pracovních příjmů a úspor;
- c) volit a být volen do samosprávných orgánů zařízení nebo diagnostického ústavu a aktivně se účastnit veřejného života kolektivu výchovné skupiny nebo rodinné buňky;
- d) požadovat, aby podání adresované prokuratuře, soudu nebo národnímu výboru bylo odesláno ze zařízení nebo diagnostického ústavu do 24 hodin;
- e) být hodnocen a odměňován podle systému pochval a odměn, který je součástí vnitřního řádu zařízení nebo diagnostického ústavu.

(2) Svěřenec má zejména tyto povinnosti:

- a) dodržovat ustanovení vnitřního řádu zařízení nebo diagnostického ústavu;
- b) svědomitě vykonávat příkázanou práci;
- c) mimořádně vykonávat v nezbytné míře práci i o sobotách, nedělích a ve dnech pracovního klidu, vyžaduje-li to provoz zařízení nebo diagnostického ústavu, a to v rozsahu stanoveném předpisy platnými pro práci mládeže;
- d) hradit ze svých příjmů škodu, kterou z nedbalosti způsobí, a to až do výše jednoho měsíčního příjmu;
- e) hradit ze svých příjmů náklady spojené s návratem do zařízení nebo do diagnostického ústavu, pokud ze zařízení nebo diagnostického ústavu uprchne.

§ 17

(1) Svěřenci, který vzorně plní povinnosti stanovené touto vyhláškou a vnitřním řádem zařízení nebo diagnostického ústavu, může být:

- a) udělena pochvala před kolektivem výchovné skupiny nebo rodinné buňky;
- b) udělena pochvala před kolektivem zařízení nebo diagnostického ústavu;
- c) prominuta výchovná opatření udělená podle odstavce 2;
- d) přiznána osobní výhoda, kterou stanoví vnitřní řád zařízení nebo diagnostického ústavu;
- e) udělena věcná odměna z rozpočtových prostředků zařízení nebo diagnostického ústavu;
- f) povolena mimořádná individuální vycházka;
- g) povolen mimořádný dočasný pobyt podle § 15 odst. 1 písm. b) v rozsahu nejvýše 10 dnů.

(2) Svěřenci, který porušil povinnosti stanovené touto vyhláškou nebo vnitřním řádem zařízení nebo diagnostického ústavu, mohou být udělena tato výchovná opatření:

- a) ústní důtka při osobním pohovoru;
- b) ústní důtka před kolektivem výchovné skupiny nebo rodinné buňky;
- c) důtka před kolektivem zařízení nebo diagnostického ústavu;
- d) odnětí práva účastnit se činnosti v samosprávných orgánech zařízení nebo diagnostického ústavu;

- e) zákaz návštěv;
- f) dočasné vyloučení z kolektivu na dobu nejvýše 5 dnů;
- g) odnětí přiznaných některých výhod podle odstavce 1 písm. d)

(3) Výchovná opatření podle odstavců 1 a 2 uděluje vychovatel výchovné skupiny nebo rodinné buňky po projednání s ředitelem zařízení nebo diagnostického ústavu, pokud si jejich udělování nevyhradí ředitel zařízení nebo diagnostického ústavu ve vnitřním řádu.

§ 18

Účast občanů a organizací při výchově mládeže

Při dětských domovech lze ustavit Kruh přátel dětského domova, při zvláštních výchovných zařízeních a diagnostických ústavech lze ustavit Poradní sbor jako občanské aktivity ředitele; jejich členy mohou být občané a zástupci státních, družstevních a společenských organizací. Kruh přátel dětského domova a Poradní sbor poskytují řediteli všestrannou pomoc při zajišťování podmínek pro výchovu mládeže. Pro zřizování, postavení, činnost a hospodaření Kruhu přátel dětského domova a Poradního sboru platí přiměřeně předpisy o Sdružení rodičů a přátel školy.14)

Společná a závěrečná ustanovení

§ 19

Ústřední evidence mládeže

(1) Ústřední evidenci mládeže umístěné v zařízeních a v diagnostických ústavech a ústřední evidenci mládeže s nařízenou ústavní výchovou umístěné v internátních školách pro mládež vyžadující zvláštní péči (dále jen „ústřední evidence“) vede diagnostický ústav pro mládež pověřený touto činností národním výborem, který diagnostický ústav pro mládež odborně vede.

(2) Zařízení a diagnostické ústavy jsou povinny každé umístění, přemístění nebo skončení pobytu mládeže v zařízení nebo v diagnostickém ústavu neprodleně oznámit do ústřední evidence; internátní školy pro mládež vyžadující zvláštní péči jen té mládeže, na kterou se vztahuje § 26 odst. 1 této vyhlášky.

(3) Diagnostický ústav pro mládež pověřený vedením ústřední evidence

- a) vede evidenční listy a archivuje materiály o mládeži umístěné v zařízeních a v diagnostických ústavech;
- b) metodicky řídí diagnostické ústavy při vedení jejich vlastní evidence;
- c) vede přehled o využití kapacity v jednotlivých typech zařízení a v diagnostických ústavech;
- d) projednává s diagnostickými ústavami nezbytné přemístění mládeže mezi jednotlivými typy zařízení, zařazování mládeže po výkonu trestu odnětí svobody do zařízení, plynulé rozmisťování mládeže a využívání kapacit v zařízení;
- e) zajišťuje potřebné informace ministerstvu školství České socialistické republiky a podle potřeby je poskytuje Generální prokuratuře České socialistické republiky a prokuraturám, které vykonávají dozor v místech, kde se vykonává ochranná výchova; se souhlasem ministerstva školství České socialistické republiky poskytuje tyto informace i ministerstvu spravedlnosti České socialistické republiky, ministerstvu vnitra České socialistické republiky a ministerstvu práce a sociálních věcí České socialistické republiky. Prostřednictvím Správy kriminální služby ministerstva vnitra České socialistické republiky podává orgánům Veřejné bezpečnosti okamžité informace o mládeži, která byla zadržena na úteku;

- f) prověřuje evidované údaje ve spolupráci s národními výbory, které zařízení, diagnostické ústavy a internátní školy pro mládež vyžadující zvláštní péči odborně vedou.

§ 20

(1) Do osobních spisů mládeže smí nahlížet ředitel, vychovatel, psycholog, sociální pracovníce, odborní pracovníci diagnostických ústavů, sociální pracovníci orgánu péče o děti příslušného podle bydliště mládeže a kontrolní orgány, prokurátor, který vykonává dozor, soudce nebo soudní tajemník, orgány Veřejné bezpečnosti při zahájení trestního stíhání a v neprodlených případech.

(2) Sociální pracovníci orgánu péče o děti příslušného podle bydliště mládeže a orgány Veřejné bezpečnosti mohou provádět v zařízeních nebo v diagnostických ústavech potřebná úřední šetření. S účelem a závěry šetření seznámí ředitele zařízení nebo diagnostického ústavu.

(3) Bez souhlasu ředitele a národního výboru, který zařízení nebo diagnostický ústav odborně vede, nelze provádět prohlídky zařízení nebo diagnostického ústavu ani šetření neúřední povahy.

Přijímání, přemísťování a propouštění mládeže

§ 21

(1) Do zařízení se přijímá mládež pouze prostřednictvím diagnostických ústavů.

(2) Do zařízení a diagnostických ústavů se přednostně přijímá mládež, u níž soud nařídil ústavní výchovu nebo uložil ochrannou výchovu, nebo u níž okresní národní výbor rozhodl o okamžitém umístění do náhradní výchovy nahrazující výchovu rodičů, na dobu než rozhodne soud.

(3) Do zařízení a diagnostických ústavů se nepřijímá mládež s duševními nemocemi, která byla v léčení před předběžným opatřením okresního národního výboru nebo před nařízením ústavní výchovy; nepřijímá se také mládež s jinými nemocemi v akutním stadiu, bacilonosiči a mládež, jíž bylo uloženo karanténní opatření.

(4) Do dětského domova může být přijat mentálně postižený žák zvláštní školy, má-li v domově sourozence a je-li možno zajistit jeho docházku do zvláštní školy v sídle dětského domova.

(5) Přijetí mládeže, popřípadě nástup výkonu trestu odnětí svobody, oznámí zařízení nebo diagnostický ústav do tří dnů soudu, který nařídil ústavní výchovu nebo uložil ochrannou výchovu, orgánu péče o děti příslušnému podle bydliště mládeže a zákonným zástupcům mládeže; stejně se postupuje i při přemístění nebo podmíněném ubytování mládeže mimo zařízení (§ 17 odst. 4) nebo při skončení pobytu mládeže v zařízení nebo v diagnostickém ústavu. Zařízení oznámí skončení pobytu svěřence s uloženou ochrannou výchovou též Veřejné bezpečnosti a sociálnímu kurátorovi národního výboru příslušnému podle místa jeho bydliště.

(6) Mládež s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou, která přichází z výkonu trestu odnětí svobody, se zařazuje do zařízení prostřednictvím diagnostického ústavu pro mládež pověřeného vedením ústřední evidence (podle § 19 odst. 1).

§ 22

(1) Přemístit svěřence do jiného zařízení téhož typu lze jen zcela výjimečně, jsou-li pro to závažné důvody.

(2) Zdůvodněný požadavek na přemístění svěřence projedná zařízení, které opatření navrhuje, s diagnostickým ústavem, který ho v zařízení umístil. Jedná-li se o přemístění mimo územní obvod diagnostického ústavu, projedná diagnostický ústav přemístění též s diagnostickým ústavem, v

jehož územním obvodu je zařízení, do něhož má být svěřenec přemístěn. V případě, že se stanoviska zúčastněných na přemístění rozcházejí, rozhodne diagnostický ústav, který je pověřen ústřední evidencí (podle § 19 odst. 1).

§ 23

(1) Ředitel propustí svěřence ze zařízení nebo diagnostického ústavu:

- a) jestliže soud nad ním zrušil ústavní výchovu nebo ochrannou výchovu;
- b) na žádost zákonných zástupců, byl-li do zařízení umístěn podle § 2 odst. 1 písm c), pokud ředitel nenavrhne příslušnému národnímu výboru opatření podle odstavce 3;
- c) dosáhne-li zletilosti, pokud v zařízení dobrovolně nesetrvá do ukončení přípravy na povolání;
- d) dosáhne-li věku devatenácti let, byla-li prodloužena ústavní výchova nebo ochranná výchova, pokud v zařízení dobrovolně nesetrvá do ukončení přípravy na povolání;
- e) jestliže byl v zařízení nebo v diagnostickém ústavu umístěn na žádost rodičů a má být po dohodě s příslušným okresním národním výborem předán do zatímní péče budoucích osvojitelů.¹⁵⁾

(2) Při propuštění svěřence ze zařízení nebo diagnostického ústavu předá ředitel svěřence zákonným zástupcům nebo osobám, označeným v příslušném rozhodnutí, na jehož základe dochází k propuštění.

(3) Byl-li svěřenec umístěn v zařízení na žádost zákonných zástupců, jsou zákonní zástupci povinni oznámit řediteli zařízení nejpozději měsíc předem, že ho hodlají převzít do své péče, pokud nebyl termín jeho propuštění závazně dohodnut předem. Jestliže zákonní zástupci během pobytu neplnili vůči svěřenci řádně své povinnosti, ač jejich rodičovská práva nebyla omezena, nebo bude-li ředitel zařízení důvodně předpokládat, že převzetí svěřence do péče rodiny mu není k prospěchu, navrhne orgánu péče o děti okresního národního výboru příslušného podle bydliště svěřence, aby provedl potřebná opatření.

(4) Jestliže bylo dosaženo účelu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, dá ředitel zařízení po předchozí dohodě s orgánem péče o děti příslušným podle bydliště zákonných zástupců soudu podnět na zrušení ústavní výchovy nebo ochranné výchovy.

(5) Nebylo-li při výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy dosaženo kladných výsledků a vyžaduje-li to zájem svěřence, nebo jsou-li pro to jiné vážné důvody dá ředitel zařízení příslušnému soudu podnět k prodloužení ústavní výchovy nebo ochranné výchovy tak, aby soud mohl vydat pravomocné rozhodnutí před nabytím zletilosti svěřence.

(6) Zařízení ve spolupráci s orgánem péče o děti a s národním výborem příslušným podle místa bydliště svěřence, který skončil pobyt v zařízení, sledují jeho další vývoj po dobu nejméně dvou let a pomáhají mu při řešení obtíží vzniklých přechodem do občanského života.

§ 24

Hmotná péče o mládež

(1) Zařízení a diagnostický ústav poskytují mládeži ubytování, stravování, potřebné učební pomůcky a potřeby pro využití volného času.

(2) Zařízení a diagnostický ústav poskytují mládeži kapesné, potřebné šatstvo, obuv, osobní prádlo a další přiměřené osobní potřeby a věcnou pomoc;¹⁶⁾ toto vybavení poskytují zařízení a diagnostický ústav i v případě, je-li mládež dočasně ubytována mimo zařízení nebo diagnostický ústav.

(3) Úhradu nákladů na péči o mládež v zařízeních a v diagnostických ústavech stanoví zvláštní předpisy.17)

§ 25

Provoz zařízení a diagnostických ústavů

(1) V zařízeních a v diagnostických ústavech je celoroční provoz.

(2) Provoz může být dočasně omezen nebo přerušen jen ze závažných důvodů a za předpokladu, že péče o mládež je řádně zabezpečena.

(3) Přerušení provozu povoluje na návrh ředitele národní výbor, který zařízení nebo diagnostický ústav odborně vede.

§ 26

- 1) Vyžaduje-li mentální nebo smyslová postižení mládeže, vykonává se ústavní výchova v internátních školách pro mládež vyžadující zvláštní péči;18) ustanovení této vyhlášky se na výkon ústavní výchovy v internátních školách pro mládež vyžadující zvláštní péči vztahují přiměřeně.
- 2) Ustanovení této vyhlášky se na výkon ústavní výchovy v zařízeních na úseku sociální péče19) a na úseku zdravotnictví nevztahují.

§ 27

Zrušují se organizační směrnice pro dětské domovy, zvláštní výchovná a diagnostická zařízení ze dne 28. 12. 1971 čj. 30 374/1971-201 (Věstník ministerstva školství a ministerstva kultury ČSR, ročník 1972, str. 4, reg. částka 4/1972 Sb.), ve znění směrnic ministerstva školství ČSR ze dne 28. 8. 1975 čj. 23 351/1975-201 (Věstník ministerstva školství a ministerstva kultury ČSR, ročník 1975, str. 158, reg. částka 27/1975) a ze dne 31. 8. 1977 čj. 24 360/1977-201 (Věstník ministerstva školství a ministerstva kultury ČSR, ročník 1977, str. 122, reg. částka 20/1977 Sb.).20)

§ 28

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. září 1981.

Ministr:

Vontruška v. r.

- 1) § 24 zákona České národní rady č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních.
- 2) § 45 odst. 2 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině.
- 3) § 46 zákona č. 94/1963 Sb.
- 4) § 2 odst. 4 vyhlášky ministerstva školství České socialistické republiky č. 87/1980 Sb., o mateřských školách, společných zařízeních jeslí a mateřské školy a dětských útulcích.
- 5) § 25 až 28 zákona č. 76/1978 Sb.
- 6) § 25 odst. 2 zákona č. 76/1978 Sb.
- 7) § 29 zákona č. 76/1978 Sb.
- 8) § 30 zákona č. 76/1978 Sb.
- 9) § 31 zákona č. 76/1978 Sb.
- 10) § 30 a 31 zákona č. 76/1978 Sb.
- 11) § 116 občanského zákoníku č. 40/1964 Sb.
- 12) § 69 zákona č. 94/1963 Sb.
- 13) § 272 a následující zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- 14) Vyhláška ministerstva školství České socialistické republiky č. 89/1973 Sb., o sdružení rodičů a přátel školy, ve znění vyhlášky č. 100/1976 Sb.
- 15) § 69 zákona č. 94/1963 Sb.
- 16) Směrnice ministerstva školství České socialistické republiky čj. 8986/80-201, kterou se stanoví výše kapesného a normy ošacení a věcnou pomoc pro děti a mládež s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou, Věstník MŠ a MK ČSR, ročník 1980, str. 17.
- 17) § 28 zákona České národní rady č. 77/1978 Sb., o státní správě ve školství.
Vyhláška ministerstev školství a zdravotnictví a Státního úřadu sociálního zabezpečení č. 124/1967 Sb., o částečné úhradě nákladů na péči poskytovanou v některých zařízeních pro mládež.
- 18) § 7 odst. 4 vyhlášky ministerstva školství České socialistické republiky č. 95/1978 Sb., o školách pro mládež vyžadující zvláštní péči.
- 19) § 64, 65, 66 vyhlášky ministerstva práce a sociálních věcí České socialistické republiky č. 130/1975 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České socialistické republiky v sociálním zabezpečení.
- 20) Nedotčena zůstává instrukce ministerstva spravedlnosti, zdravotnictví, vnitra, školství a kultury a Státního úřadu sociálního zabezpečení ze dne 7. června 1965 čj. 734/1965-L-MS, kterou se upravuje postup při výkonu rozhodnutí o výchově nezletilých dětí, uveřejněná pod pořadovým číslem 4/1965 Sbírkou instrukcí a sdělení ministerstva spravedlnosti a ve Věstníku ministerstva školství a kultury, roč. 1965, str. 267.

